

Marian Gorynia

m.gorynia@ue.poznan.pl

www.mariangorynia.pl

<https://www.facebook.com/marian.gorynia>

Nauki ekonomiczne na rozdrożu - szanse, zagrożenia, perspektywy

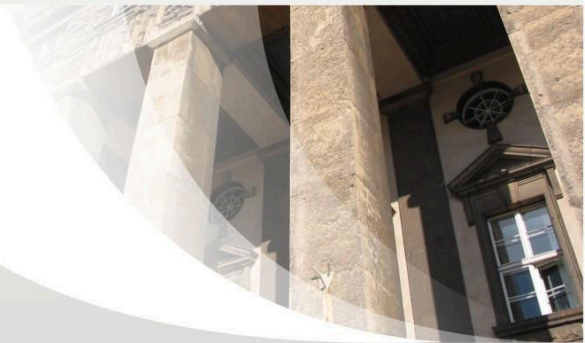
Otwarta Wszechnica Ekonomiczna Erga Omnes

i Stowarzyszenie Absolwentów Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu

5 marca 2019

UNIwersytet Ekonomiczny
w POZNANIU

Plan wystąpienia

- Wstęp
- Czym są nauki ekonomiczne? Czym się zajmują nauki ekonomiczne? Z czego składają się nauki ekonomiczne?
- Cztery tezy na temat roli nauk ekonomicznych
- Nauki ekonomiczne są piękne😊
- Czy bycie pięknym wystarcza? Niestety nie. Liczne zagrożenia
- Perspektywy – jasne strony nauk ekonomicznych
- Perspektywy – lista „grzechów” nauk ekonomicznych
- Trzy prognozy – co dalej? jaka przyszłość?
- O czym należało powiedzieć, a o czym nie powiedziałem?
- Trochę lektury

Czym są nauki ekonomiczne? Co to są nauki ekonomiczne? Co obejmują nauki ekonomiczne?

Do 30 września 2018 roku – dziedzina nauk ekonomicznych, cztery dyscypliny (osiem obszarów, w tym nauk społecznych; jedna z trzech dziedzin tego obszaru):

Ekonomia – ludzkie zachowanie jako związek między danymi celami a ograniczonymi środkami o alternatywnych zastosowaniach

Nauki o zarządzaniu – zarządzanie można zdefiniować z punktu widzenia tzw. perspektywy zasobowej; zarządzanie polega na takim dobieraniu i koordynowaniu wykorzystania rzadkich zasobów, aby możliwe było osiągnięcie celów organizacji, do których należy m. in. efektywność

Finanse – będące dobrem rzadkim (ograniczonym) zasoby finansowe alokowane są pomiędzy różne możliwości inwestowania, które mają przynosić właścicielowi środków pożytki; liczy się efektywność inwestowania

Towaroznawstwo – przyrodniczo-techniczne podstawy efektywności; jak efektywność uwarunkowana jest czynnikami fizycznymi, chemicznymi, biologicznymi itp.?

— Czym są nauki ekonomiczne? Co to są nauki ekonomiczne? Co obejmują nauki ekonomiczne?

Od 1 października 2018 roku – dziedzina nauk społecznych (jedna z ośmiu dziedzin) – Konstytucja dla Nauki

dwie dyscypliny „ekonomiczne” w ramach jedenastu dyscyplin:

[Ekonomia i finanse](#)

[Nauki o zarządzaniu i jakości](#)

dodatkowo:

[Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna](#)

(pozostałe: nauki o bezpieczeństwie, nauki o komunikacji społecznej i mediach, nauki o polityce i administracji, nauki prawne, nauki socjologiczne, pedagogika, prawo kanoniczne, psychologia)

SZANSA CZY ZAGROŻENIE?

Teza I:

Nauki ekonomiczne spełniają równocześnie trzy role:

- poznawczą czyli opisowo-wyjaśniającą
- praktyczną – w dwóch wersjach:
 - normatywnej
 - prognostycznej

Teza II:

Dobra teoria trafnie objaśnia rzeczywistość i jako taka potencjalnie stwarza szanse do owocnego jej wykorzystania w praktyce.

Prawidłowe rozpoznanie mechanizmów rządzących rzeczywistością może:

- dawać asumpt do budowania zaleceń, jak należy kształtować rzeczywistość,
- i/lub pozwalając budować prognozy na przyszłość.

Cztery tezy na temat roli nauk ekonomicznych

Teza III:

Społeczeństwo jako najważniejszy „interesariusz” nauk ekonomicznych nie interesuje się teorią, lecz praktycznym jej wykorzystaniem.

Nauki ekonomiczne w roli normatywnej zawierają dwa komponenty – zdefiniowanie celów (wartości, zasad), do których należy zmierzać w działaniach gospodarczych, oraz wykorzystanie dostępnej wiedzy opisowo-wyjaśniającej do osiągnięcia tych celów. Cele to wybory społeczne i polityczne.

W pełnieniu roli normatywnej nauki ekonomiczne są więc tylko „w części naukowe”.

Podobnie jest z rolą prognostyczną nauk ekonomicznych.

Teza IV:

Oczekiwania stawiane przed naukami ekonomicznymi zarówno przez społeczeństwo, jak i przez niektórych ich przedstawicieli są często nadmierne i co najmniej po części wynikają z niezrozumienia roli i tym samym możliwości oraz ograniczeń nauk ekonomicznych

— Nauki ekonomiczne są piękne😊

Rozróżnienie piękna apollińskiego i dionizyjskiego

Friedrich Nietzsche – podział kultury na apollińską i dionizyjską

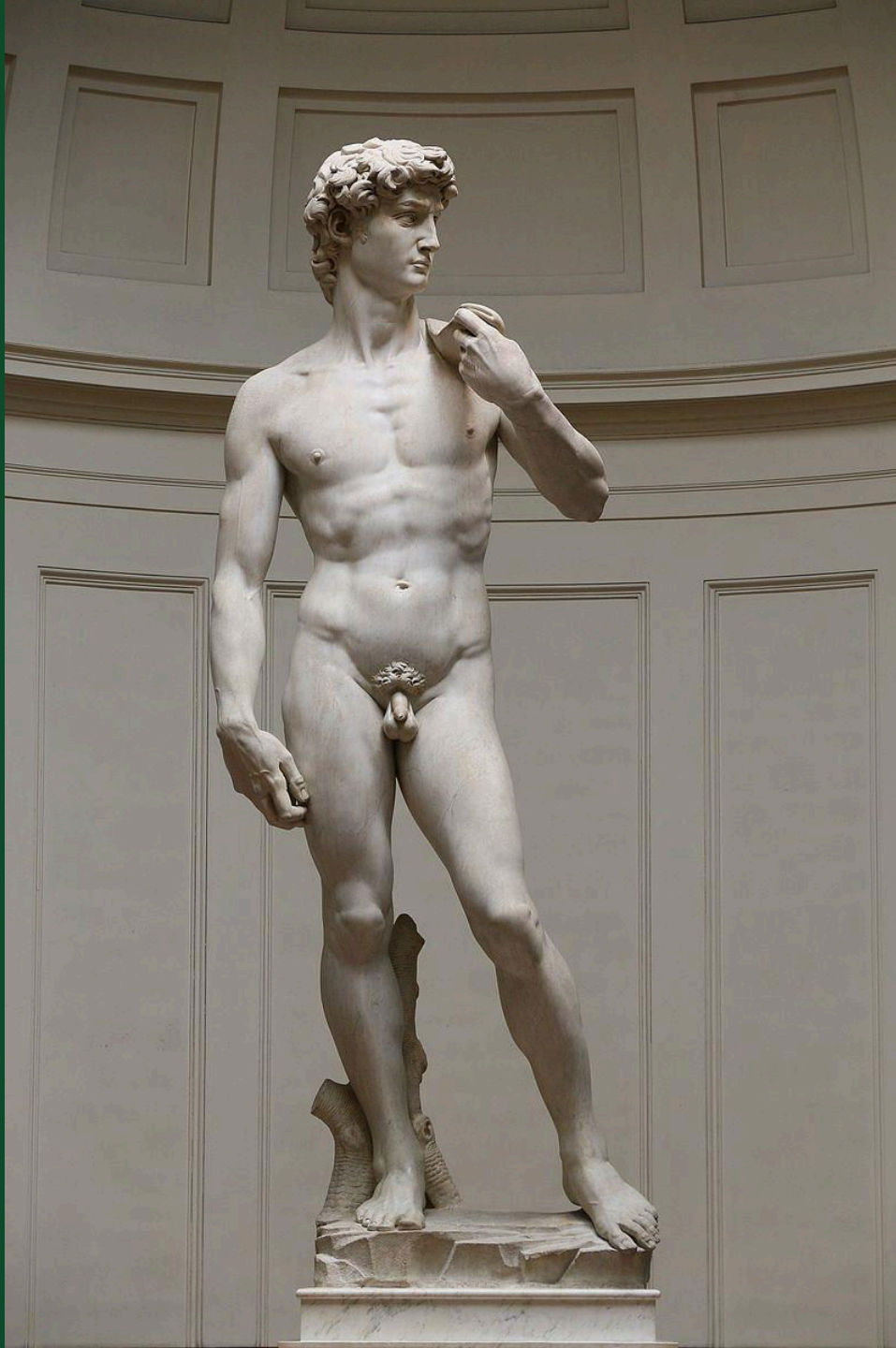
Piękno apollińskie – Platon – harmonia i proporcja, wartość autonomiczna, byt idealny, istnieje niezależnie od swej podstawy fizycznej czy zmysłowej

Piękno dionizyjskie – jest też radosne, ale i często bolesne, a ponadto może być antytetyczne wobec rozumu, nierzadko pełne bólu, szaleństwa i opętania; piękno apollińskie to zasłona piękna dionizyjskiego

Przykład piękna apollińskiego:
„Dyskopol” – rzeźba Myrona
V w p.n.e.

Przykład piękna apollińskiego:
„Dawid” Michała Anioła
1501-1504
Galleria dell'Accademia,
Via Ricasoli, Florencja, Włochy

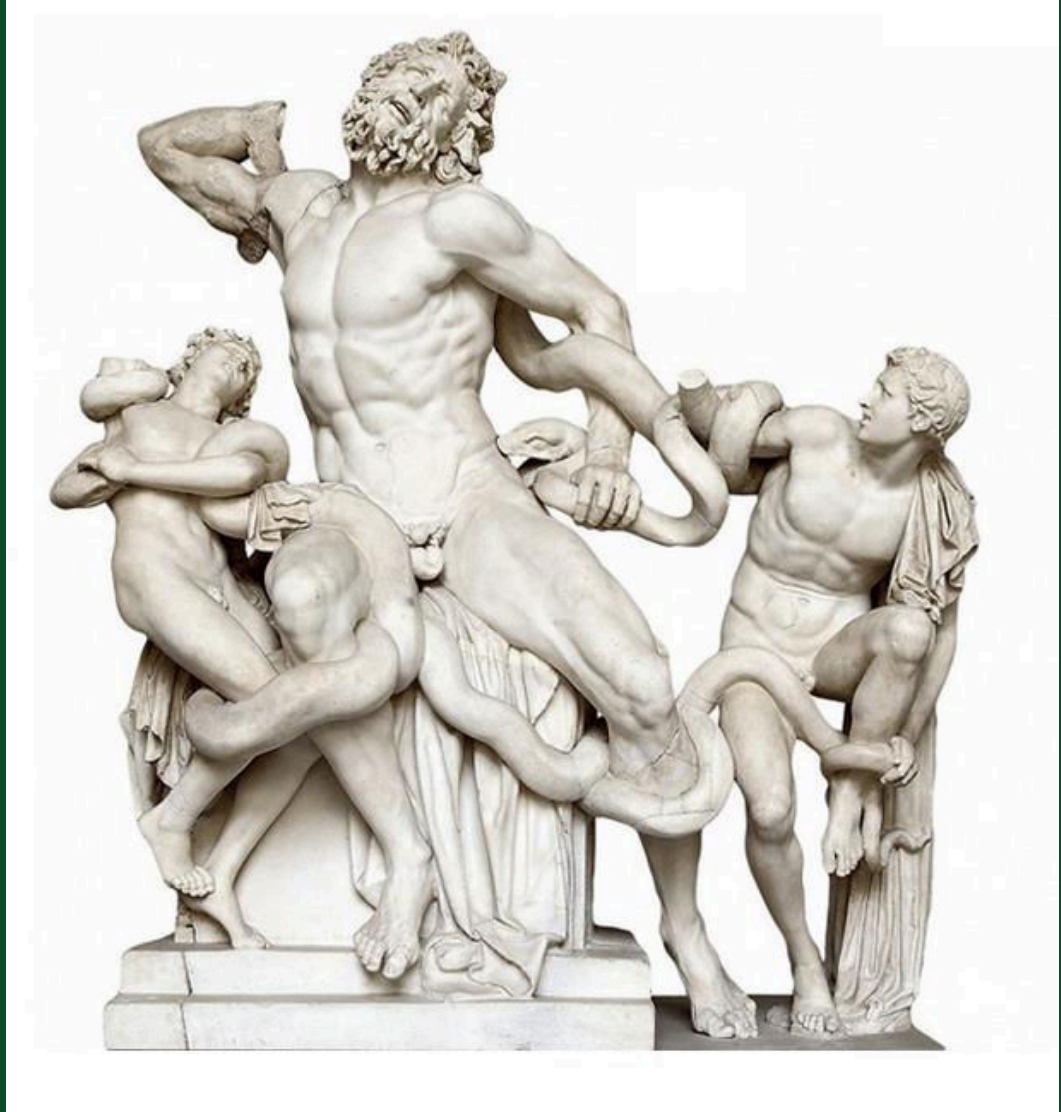

Przykład piękna apollińskiego:

„Apollo i nimfy”

François Girardon - rzeźba 1666-1675

Park w Wersalu, Francja

Przykład piękna
dionizyjskiego:

„Laokoon i jego synowie

Agesandros, Polidoros i Atenodoros z Rodos”, ok. 150–50 p.n.e.

marmur, wys. 243 cm, Muzea Watykańskie

Przykład
piękna dionizyjskiego:
„Bachus”, Peter Paul Rubens ok. 1638–1640
Hermitage Museum, Sankt Petersburg

Przykład piękna dionizyjskiego:
„Triumfalny orszak Bachusa”
Marten van Heemskerck, 1536-1537
Muzeum Historii Sztuki Austria

— Czy bycie pięknym wystarcza? Niestety nie. Liczne szanse, ale i zagrożenia

- ✓ Perspektywy: szanse – jasne strony nauk ekonomicznych
- ✓ Perspektywy: zagrożenia wynikające z „grzechów” nauk ekonomicznych

Perspektywy – jasne strony nauk ekonomicznych

- ✓ Posępność nauk ekonomicznych – zasoby, jakimi dysponują ludzie, są rzadkie i nie wszystko daje się zrobić od razu
- ✓ Posępność jako słabość, która de facto jest silną stroną i w obliczu presji otoczenia stwarza szansę rozwojową – nauki ekonomiczne poprzez główny przedmiot swoich zainteresowań, czyli efektywność, nadają ludzkim zachowaniom wymiar racjonalny
- ✓ Nauki ekonomiczne są przydatne i pożyteczne, gdyż ich rolą (funkcją) pełnioną w społeczeństwie jest przyczynianie się do racjonalizacji gospodarczych zachowań człowieka

— Perspektywy – jasne strony nauk ekonomicznych

- ✓ Zdolność do ewolucji, do korekt i do wchłaniania oraz uwzględniania nowych zjawisk i procesów – jako odpowiedź na zarzuty o jednostronność, nieuwzględnianie innych wymiarów
- ✓ Zdolność i gotowość nauk ekonomicznych do współpracy z innymi dyscyplinami, dziedzinami i obszarami wiedzy, w tym także interdyscyplinarność – jako odpowiedź na zarzut imperializmu

— Perspektywy – lista „grzechów” nauk ekonomicznych

- ✓ Nierealistyczność przyjmowanych założeń – stereotyp *homo oeconomicus* i założenie o dążeniu ludzi do maksymalizacji użyteczności oraz założenie o maksymalizacji zysków przez przedsiębiorstwa
- ✓ Aksjomatyzacja i oderwanie od życia – idące często w parze z zaawansowanym instrumentarium ilościowym
- ✓ Imperializm ekonomiczny – zdominowanie przez ekonomię obszaru badawczego nauk społecznych
- ✓ Ograniczone możliwości predykcyjne – nie potrafimy przewidywać „świata gospodarczego”. Kompleksy częściowo nieuzasadnione: medycyna, geologia, meteorologia. Blaug: teoria grawitacji Newtona, teoria ewolucji Darwina, psychologia głębi Freuda, teoria samobójstwa Durkheima

Co dalej? Jaka przyszłość?

Prognoza I:

Wątpliwe są podstawy do twierdzenia, że pojawiające się kryzysy wywołają bezpośrednio i zauważalne w krótkim okresie poważne konsekwencje dla prowadzenia badań ekonomicznych i tym samym istotnie zmodyfikuje kierunki i sposoby, a także rezultaty uprawiania nauk ekonomicznych

Co dalej? Jaka przyszłość?

Prognoza II:

Ewolucja nauk ekonomicznych będzie poruszać się po trajektorii wytyczonej w drugiej połowie lat 90. XX wieku i konsekwencje kryzysów (podobnych do 2008-2012) nie będą miały przełomowego znaczenia dla teorii ekonomii porównywalnego z tym, jakie kryzys lat 1929-1933 wywarł na ówczesną teorię ekonomii

Co dalej? Jaka przyszłość?

Prognoza III:

Nie oznacza to jednak, że nauki ekonomiczne nie będą się zmieniać. Tak było przecież w wyniku kryzysu w latach 70. Innymi słowy, czeka nas raczej zmiana ewolucyjna aniżeli rewolucja w uprawianiu nauk ekonomicznych

— O czym należało powiedzieć, a o czym nie powiedziałem?

- ✓ Nowy pragmatyzm a nowy nacjonalizm
- ✓ Deglobalizacja czy dalsza globalizacja?
- ✓ Brexit
- ✓ Nowe technologie
- ✓ *Sharing economy* – gospodarka współdzielenia
- ✓ Nobliści – Nordhaus, Romer
- ✓ Porter na UEP – 19 marca 2019
- ✓ X Kongres Ekonomistów Polskich – 28-29 listopada 2019

http://pte.pl/1474_x_kongres_ekonomistow_polskich.html

— Trochę lektury

- ✓ M. Gorynia, T. Kowalski, Nauki ekonomiczne i ich klasyfikacja a wyzwania współczesnej gospodarki, Ekonomista 2013, nr 4.
http://www.mariangorynia.pl/prasa/ekonomista/Ekonomista_2013_nr_4.pdf
- ✓ M. Gorynia, Współczesne nauki ekonomiczne: tożsamość, ewolucja, klasyfikacje, Ekonomista 2018, nr 5.
http://www.mariangorynia.pl/prasa/ekonomista/Ekonomista_2018_nr_5.pdf
- ✓ M. Gorynia, Wykład inauguracyjny: O pięknie nauk ekonomicznych
<http://ue.poznan.pl/data/upload/articles/20161019/911835447997021010/wyklad-inauguracyjny-2016-final.pdf>

Dziękuję za uwagę

UNIWERSYTET EKONOMICZNY
W POZNANIU

